

LA MASIA NOVA, ANTIGAMENT MAS MARROQUÍ

Fa molts anys que cerquem una resposta adequada al qualificatiu de "nova" que donem a la masia situada al peu de la carretera de Sitges, davant de Les Roquetes, propietat dels germans Magrinyà des de 1955.

Amb el nom de Masia Nova se la coneix des del segle passat, més o menys de quan es va construir la carretera, a partir de 1863, via de comunicació que es va projectar pel costat de migdia de la casa, quan el "camí vell" de La Geltrú a Vilanoveta passava (i encara passa) pel cantó Nord, o sigui, pel davant de l'antiga façana de la masia, cantonada amb el camí que de la masia Torrents va a Carro.

L'adjectiu de "nova" només podia venir de dues opcions: o bé perquè s'havia construït totalment nova, o pel sol fet d'haver-se reconstruït sobre una de "vella". No es troba constatació de la primera opció, i la segona elecció sembla més versemblant, presumiblement realitzada pels Magrinyà damunt d'una edificació bastant anterior, ja que en una pedra trobada i que correspon a la clau de volta d'una portalada hi diu "J.M.1748" i deu pertànyer a la casa "vella". En escanvi, una rajola de la façana actual porta la data de 1820 i deu ésser de la casa "nova".

Però, quin nom portava la masia "vella"? Quan amb l'amic Antoni Sagarra vam estudiar el Cadastre de 1739 i vam identificar les peces de terra sobre el mapa del municipi de Vilanova i la Geltrú, el nom d'una antiga masia prou documentada, "Mas Marroquí peça nº 155", propietat de Jacint Ratés, apareixia al costat del camí de Vilanoveta i a ponent del terme de Ribes, a tramuntana de l'actual Masia Nova. Per contra, en el lloc on ara existeix la casa, peça nº 149, propietat de Pau Martí, no hi constava cap edificació i segurament hi era. Recordem que la llinda "J.M." (Martí?) és de l'any 1748. Ja en el segle XIX, i concretament el 1819, encara es feia esment de "lo Masmarroquí" a la llibreta del "Delme del Castell de la Geltrú". Això vol dir que la masia va perdre el seu nom de Marroquí quan fou reconstruïda i el poble la va batejar novament.

Del mas Marroquí es troben notícies documentades des de 1588 i en el Capbreu del Castell de la Geltrú de 1591 també se'l coneix per mas d'en Dom. Un tal Felip Amiguet era propietari de dos jornals de terra "en lo mas Marroquí", els quals afrontaven a llevant amb el terme de Ribes i a ponent tocaven "lo camí qui va a Carro". El mariner Joan Torrents també posseïa un jornal "en lo Mas Marroquí", limitant a llevant i a migdià amb el susdit Felip Amiguet. Per altra banda, un altre mariner, Gabriel Torrents, tenia un jornal "en les Tàpies del Mas den Dom

(q)", així mateix "dividint lo terme de Ribes y de la Geltrú per la banda de llevant i afrontant a migdia "ab lo Camí Real qui va a Sitges". La peça del darrer mas era quasi bé igual a la del mas Marroquí, tal vegada el mateix lloc, ja que la "q" de darrera el nom sembla indicar-ho així si volia dir "quondam", 'en altre temps', 'abans'.¹

El 1595 Francesc Alegret va comprar una terra prop del "Mas Marroquí", i el 1606 fou venut el mateix "Mas Marroquí" per Jaume Barceló a Bernat Urgellès, pagès de La Geltrú habitant en el carrer de Bonaire. Després, el 1607, l'Alegret de Carro venia la terra comprada anys enrere, fent-se esment del veí "Mas Marroquí".

I per què es deia Marroquí?. Potser volia dir "mas Roquí", com dialècticament anomenem mantes vegades el mas Roquer per "Marroqué"?. Doncs no, més senzill. La solució etimològica la vam trobar en un llibre recent: l'any 1457 es fa menció del camí al "mansum d'en Marroquí"², i una notícia del 1458 fa referència al testament de Berenguer Marroquí³, possible propietari de l'antic mas d'en Dom i després mas Marroquí.⁴

D'aquesta manera esdevingué topònim el cognom gentilici de l'amo, o sigui, el que nosaltres entenem per antropònim o topònim de noms de persona, en aquest cas de procedència o origen, com poden ésser també altres cognoms ben coneguts a casa nostra, per exemple Alemany, Anglès, Aragonès, Castellà, Català, Cerdà, Francès, Gironès, Navarro, Pallarès, Ripollès, Urgellès i Bigatà (nadiu de Vic!).

Vicenç Carbonell

NOTES

- 1.- Del mas "d'en Dumus" es tenen referències l'any 1455. Mª Lluïsa Oriols i Vidal, "Alguns aspectes de la Geltrú a la Baixa Edat Mitjana", pàg.87.
- 2.- Ibídem, pàg. 32
- 3.- Ibídem, pàg. 105
- 4.- El nom de mas Marroquí també el porta una masia en runes de Sant Martí Sarroca.
- La resta de documentació forma part de l'Arxiu Parroquial de la Geltrú, de can Suriol d'Olivella, del Capbreu del Castell de la Geltrú de 1591 i del Cadastre de Vilanova de Cubelles i La Geltrú de 1739.)